

De perfins van Hong Kong

(D. Scheper; uit: Perfinpost nr. 38, sept. 1996)

Een stukje historie

Toen Engeland in 1841 bezit nam van Hong Kong, was het eiland nog praktisch onbewoond. Circa 50 jaar later, in 1895, had Hong Kong al 220.000 inwoners en deden ruim 62.000 schepen de haven aan. De Chinese naam 'Hong Kong' is gebaseerd op de vele beekjes die in de haven van Hong Kong uitmondten (Hong = geurige; Kong = beekjes). Het water uit de beken was zo helder dat het in reservoirs werd verzameld en als drinkwater gebruikt, zowel voor de stad zelf als voor het bevoorraden van schepen in de haven. Mede hierdoor ontwikkelde Hong Kong zich tot een onmisbare schakel in het handelsverkeer van Amerika en Europa met China.

Uit vele landen kwamen ondernemende pioniers naar de vrijhaven Hong Kong. Allerlei vormen van industrie leidden tot een levendige handel en een intensief postverkeer. In 1897 passeerden 4.442.000 geadresseerde artikelen het postkantoor in Hong Kong!

2 vroege perfins (1870): Arnold Karberg & Co North China Herald

Het gebruik van firmaperforaties

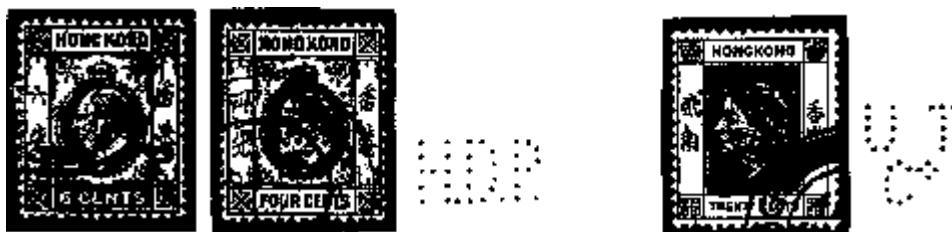
De opkomst van firmaperforaties in de Britse Kroonkolonie Hong Kong houdt ongetwijfeld verband met de succesvolle introductie van perfins in Engeland door Joseph Sloper.

Er was echter ook een andere reden.

In de meeste landen perforeerde men de zegels om diefstal uit de postzegelkas van het bedrijf te voorkomen. Zodra de brieven waren gepost, was er weinig gevaar meer voor diefstal van de op de brieven geplakte postzegels.

In Hong Kong lag de situatie anders. De postorganisatie kampte jarenlang met een beveiligingsprobleem. De 14 brievenbussen in de Kroonkolonie, de zgn. Pillar boxes, waren een gemakkelijk doelwit voor dieven, die de postzegels van de brieven namen en verkochten. Enkele regels van een Postjournaal uit 1899 geven een indruk van het probleem waarmee bedrijven als houders van deze brievenbussen werden geconfronteerd: "Houders van brievenbussen mogen hun postzegels van een merkteken (firmastempel) of perforatie voorzien om te voorkomen dat de zegels worden gestolen. Afzenders mogen de zegels op hun brieven onbruikbaar maken door dwars over de zegel een datum te schrijven".

Zowel de firmastempels als -perforaties zijn bij verzamelaars bekend als de zgn. 'security markings'.

Stempel en perfin van de (Hong Kong) 'Daily Press'

UT/Co

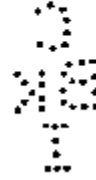
Tot 1890 werden vooral rubberen of houten stempels gebruikt, waarmee de bedrijven hun postzegels voorzagen van een inktstempel met de naam of initialen van hun 'firma'.

De inktstempels waren vaak gemakkelijk te verwijderen. Het is dus niet verrassend dat men blij was met de uitvinding van Sloper. Toch hebben de firmastempel en de firmaperforatie nog geruime tijd gelijke tred gehouden in het gebruik als 'security marking'. Ook komen beide kenmerken op dezelfde zegel voor.

Firmastempels zijn gebruikt vanaf 1864 en grotendeels afgeschaft tijdens de regering van Edward VII. Firmaperforaties komen voor tussen 1869 en 1956. In zegels van Elizabeth II is slechts een perfin bekend: 'UT/Co' van Union Trading Corporation.

Hong Kong & Shanghai Banking Corp.

Chartered Bank of India

Perfins in zegels voor fiscaal gebruik

Zegels van Hong Kong met het inschrift 'Stamp Duty' werden gebruikt voor betaling van diverse vormen van fiscaal-administratieve dienstverlening door postkantoren of banken. Bijvoorbeeld bij verzekering van postpakketten of bij afwikkeling van geldwissels. Voor dit laatste doel kregen deze zegels geruime tijd een opdruk 'B of E' (Bill of Exchange). Dit gebeurde door de postkantoren voor de uitgifte van de zegels.

De 'stamp duty' zegels hebben meestal een hoge 'frankeer'waarde. Om diefstal te voorkomen, werden ook deze zegels vaak voorzien van een firmaperforatie en/of van een firmastempel. Ook gewone postzegels zijn als 'stamp duty' zegels gebruikt.

Zo kon het voorkomen dat een postzegel met de firmaperforatie 'C&C/H' van Carlowitz & Co. wordt gebruikt als betaling bij het verzilveren van een geldwissel door deze firma bij de Deutsche Asiatische Bank en - geplakt op de geldwissel - daarbij door de bank wordt voorzien van hun firmastempel (DABo).

*Hong Kong & Shanghai Bank.
Firmastempel en perfin
op één zegel!*

'Chinese' perfins in zegels van Hong Kong

Bij het bestuderen van de perfins van Hong Kong valt op dat niet alle zegels een poststempel van Hong Kong dragen. De poststempels van Amoy en Shanghai komen regelmatig voor. Minder bekend zijn Canton, Foochow en Hankow.

Vogel & Co, Canton

Dodwell, Carlisle & Co, Foochow

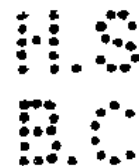
Op het eerste gezicht lijkt dit een wat vreemde gang van zaken. Deze plaatsen liggen in China en hebben nooit deel uitgemaakt van de Britse Kroonkolonie Hong Kong. Het gebruik van postzegels van Hong Kong op post vanuit deze Chinese plaatsen was geregeld in internationale verdragen tussen China en (o.a.) het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië.

Daarbij werden afspraken gemaakt over de organisatie van de buitenlandse post in een aantal Chinese havenplaatsen, de zgn. Treaty Ports. Voor Amoy, Canton, Foochow en Shanghai zijn deze afspraken te vinden in het Verdrag van Nanking van 1842. Voor Hankow en Swatow geldt het Verdrag van Peking van 1860.

Op grond van deze verdragen was het aan buitenlandse onderdanen en hun familie toegestaan in de Chinese verdragshavens te wonen en handel te drijven. Zodra de handel in omvang toenam, ontstond er behoefte aan een goede organisatie van de buitenlandse post. Deze organisatie mocht worden verzorgd door buitenlandse postagentschappen. Voor Engeland stonden deze onder gezag van de 'Postmaster General' in Hong Kong. Buitenlandse post werd gefrankeerd met postzegels van Hong Kong. Gebruik van Chinese zegels was niet mogelijk. China was nog geen lid van de Wereld Post Unie.

Het voorgaande maakt duidelijk waarom de zegels van Hong Kong ook voorkomen met firmaperforaties van bedrijven buiten Hong Kong en met poststempels van Chinese havenplaatsen. De poststempels op deze 'Chinese' perfins van Hong Kong hebben verschillende vormen. Zegels met de beeltenis van Victoria hebben eerst een nummerstempel met een letter die de plaats aanduidt. Voorbeelden daarvan zijn: A 1 (Amoy), F 1 (Foochow) en S 1 (Shanghai). Na 1891 zien we een rondstempel met de naam van de Chinese havenplaats. Deze rondstempels zien we ook op de zegels van Edward VII en George V. De zegels van George V dragen vanaf 1917 bovendien de opdruk 'China'.

Zegel van Hong Kong met opdruk 'China' en perfin 'H.S/B.C' van de Hong Kong & Shanghai Banking Corporation, Canton.

Literatuur

Er is weinig specialistische literatuur over firmaperforaties in postzegels van Hong Kong. Circa 25 jaar geleden publiceerde Harvey G. Tilles zijn overzicht "The Perfins of Hong Kong". In dit overzicht ontbreken veel gegevens van gebruikers.

Meer informatie biedt de lijst "Security Markings of Hong Kong" die in 1992 werd samengesteld door Ph. Orsetti en P. Pugh, beiden lid van de Hong Kong Study Circle in Londen.

Ook de publicatie "Hong Kong security markings", waarin M.W. Tsang, redacteur van "Hong Kong Philately" (U.S.A.), in een apart hoofdstuk aandacht besteedt aan de firmaperforaties in zijn verzameling, biedt interessante informatie over perfins van deze Britse Kroonkolonie.

En dan is er nog de 'World Perfins Catalog' van The Perfins Club in Amerika. Dit overzicht van perfins is vrij compleet maar mist nog veel gegevens van de betrokken firma's.

Van de Hong Kong perfins uit de Chinese 'Treaty Ports' noemt deze catalogus alleen de perfins die voorkomen in zegels van Hong Kong met de opdruk 'China'.

Die opdruk komt alleen voor vanaf 1917 op zegels van Koning George V. Ook van vóór 1917 zijn Hong Kong perfins uit China bekend. Zowel in zegels van Koningin Victoria als in die van Koning Edward VII.

Overzicht van gebruikers en afbeeldingen

Naast bovengenoemde literatuur heb ik de laatste jaren informatie verzameld uit collecties van Hong Kong 'security markings', uit publicaties van Britse en Amerikaanse 'studiegroepen' voor Hong Kong filatelie en uit correspondentie met verzamelaars.

Door combinatie van deze gegevens is een 'catalogus' ontstaan die een overzicht biedt van 85 verschillende perforaties. Tot nu toe kon van 72 perforaties de gebruiker worden opgespoord. Van deze gebruikers waren er 28 gevestigd in Chinese havenplaatsen.

De 'catalogus' geeft ook informatie over de emissies waarin de verschillende perfins worden aangetroffen. Daarbij heb ik onderscheid gemaakt tussen de regeringsperioden van Victoria, Edward VII, George V, George VI en Elizabeth II. Ook is vermeld welke perfins voorkomen met de opdruk 'China'.

Tot slot

Reacties of vragen over dit artikel zie ik met belangstelling tegemoet. Dat geldt ook als u geïnteresseerd bent in mijn overzicht van de perfin van Hong Kong.
Na ontvangst van f 4,50 aan frankeerzegels wordt u een overzicht toegezonden.

D. Scheper, Hogeland 1, 2264 JX Leidschendam.